

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1914. 38. szám.

Budapest, szeptember 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre -- 12 korona

Félévre -- -- 6 korona

Negyedévre -- 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A háboru és a csendőri szolgálat.

Irta: Justus.

Szokatlan idöket élünk. Mi, egy emberöltö óta születettek csak hírből és a történelem adataiból ismerjük a háborut. Az azzal járó kötelezettségekről szintén csak valamelyes elemi ismeretekkel rendelkezünk.

Mint hogy pedig a közelmúltban egészen belecseppenünk a háboru kellős közepébe s bajtársaink nagyrésze, úgymint tábori csendőr, s úgymint határvédelmi kirendeltség nemcsak egészen közeli szemlélői lehetnek a háboru folyamatának, hanem imitt-amott, a hol a szolgálati kötelezettség úgy kívánta, az ellenséggel szemben is derekasan és vitézül megállották a helyüket: szükséges, hogy mi, az ittbonmaradtak is, a törvények, utasítások és szabályok rendelkezései értelmében segélyre legyünk mindenütt és minden tekintetben a mozgósított haderőnek.

A háboru napjaiban sok és fontos kötelesség hármlik a legegyszerűbb honpolgárra is. A csendőrré nézve még fokozottabb mérvben hármlanak ezek a kötelességek.

A csendőr nemcsak közbiztonsági közeg, nemcsak a törvények öre ebben a történelmi pillanatokban, hanem a haderő egyik kisegítő szerve is. Kötelessége tehát mindjárt a háboru kezdetén ekként hatványozódván, a közbiztonsági szolgálat teljesítése mellett és közben ki kell terjesztenie a figyelmét mindazokra a követelményekre, a melyek a mozgósítás, csapatszállítások s a hadrakelt csapatok élelmezése iránt tett intézkedések lebonyolítását és akadály nélküli keresztülvitelét megkönnyítik.

Ugyancsak éber figyelemmel kell kísérni a lakosság magatartását a háboruval szemben.

Mindannyian tudjuk, hogy a monarchia, de szűkebb hazánk: Magyarország lakossága is többféle nemzetiségből áll. Milliók vannak közöttünk, a kik nemzetiségi és faji tekintetben ellenségeinkkel egyenlők. Ezt békés idöben nagyon sokszor ki is mutatták. Hiszen jól ismerjük mindannyian az irredenta, a pánszláv s a ruszofil mozgalmakat, a melyeknek éppen az volt a célja, hogy hazánk sokféle nemzetiségű lakosságának jó egyetértését megbontsa.

A mostani nehéz napokban ugyan összetart a lakos-

ság. Királyáért és hazájáért való lelkesedésében egyaránt igaz és őszinte. Legalább még eddig nem igen lehetett észrevenni, hogy a hazafiás, honpolgári kötelességekkel ellentétes érzelmek terjednének vagy terjesztetnének a lakosság között. Az a néhány előfordult eset is, a melyeket a hatóság és bajtársaink ébersége csakhamar oszárjában elfojtott, legtöbb esetben ittás egyének jelentéktelen okoskodása volt csak, a melyek egy részét, legnagyobb valószínűség szerint, csak a mindenben rosszat sejtő, mindent félremagyarázni törekvő egyének igyekeztek főbenjáró büncselekményekként feltüntetni.

Ez azonban még nem mutatja azt, hogy teljesen nyugodtak lehetünk felölük. Az ördög nem alszik, tartja a példaszó. Az emberek között is mindig akad olyan mindennel elégedetlen, a ki vagy saját kezdeményezéséből, vagy mások általi felbujítás folytán, természetesen a legnagyobb titokzatossággal, nemzetiségi téveszméket igyekeznek terjeszteni embertársaik között.

De vannak a háborus állapotnak is az előbbiekhöz hasonló, bár más irányban működő torzszülöttjei.

A mindenütt rossz híreket terjesztő alakok ezek, a kik mindenről, a mi csak rossz bir lehet, a legbeavatottabb forrásból értesülnek s igyekeznek azt mindenütt, a hol csak megfordulnak, elbírásolni. Csapataink veresége és hátrálása, rendkívüli sebesülési és halálozási számarányok, az ellenség sikeres előnyomulása, védett pozícióink feladása, saját csapataink lebecsülése, az ellenséges csapatok kiváló kiképzésének és hősiességének kiemelése, folytonos hangoztatása képezik híreszteléseit tárgyat.

Igaz, hogy a példaszó szerint *egy ferske nem csinál tavaszt*, de mert ugyancsak ebben az értelemben véve a dolgot, a rossz hír szárnyon jár, az ilyenfajta alakokból ha csak egy van is egy községben, az is annyi hirt tud terjeszteni, hogy az egész község lakosságának attól fő a feje.

Ezek a jelenségek így magukban véve kicsiségeknek látszanak, sőt békés idöben minden komolyabb következmény nélkül el is onyésznek. Háborus viszonyok között azonban egészen más szempontból kell ezeket elbírálni, mert az ilyen rossz híreknek folytonos terjesztése súlyos természetű bonyodalomnak válhatik kutforrásává.

Hegedüt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

os. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 6. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétel és becsarálás. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

A katonai büntetőtörvény 304. §-a az állam hadi ereje elleni büntettek közé sorolja a cselekményeket és a 305. §. szerint ezekben az ügyekben való vizsgálat foganatosítására és az ítélelhozatalra, még ha polgári egyén is a gyanúsított (terhelt vagy vádlott), ezek rendez törvényes illetőségére való tekintet nélkül, a katonai bíróság illetékességét állapítja meg.

Ezért aztán, minden háboru alkalmával, mint most is történt, részleges mozgósításnál a mozgósítási területen, általános mozgósítás elrendelése után pedig az ország egész területén lakó polgári egyénekre kiterjed a katonai bíróság illetékessége:

1. a jogosulatlan toborzás,
2. az esküvel fogadott katonai szolgálati köteleesség megszegésére való csábítás, vagy segélynyújtás,
3. a kémkedés és az állam hadi ereje ellen intézett más cselekmények által elkövetett büntettek nézve, holott ugyanezek, mint tudjuk, békében a polgári büntető törvény 452—456. §-ai és az 1912. évi XXX. t.c. 66—72. §-ai alapján a polgári bíróság illetékessége alá tartoznak.

Ezek felemlítése után, tekintettel a jelenlegi háborus állapotra, éppen időszerűnek tartom a katonai büntetőtörvénynek a fentebb idézett büntetteket tárgyazó szakaszait a következőkben ismertetni.

A jogosulatlan toborozásról.

A katonai büntetőtörvény 306. §-a szerint a jogosulatlan toborzás büntetésében válik bűnössé az:

a) a ki belföldön akárkit, vagy külföldön a cs. és kir. osztrák-magyar, a magyar királyi és a cs. kir. osztrák (szóval mindkét) honvédségi hadesapatok felállításai körletében, ezek létszámához vagy kíséretéhez tartozó valamely embert más, mint a fentebb felsorolt hadi szolgálatra, vagy valamely lázadó párt fegyver-szolgálatára toboroz;

b) a ki valamely, ennek az államnak katonai szolgálatára eskü alatt kötelezett egyént, habár csak idegen tartományba való letelepedésre is toboroz; vagy

c) a ki emberrabiást követ el a végett, hogy más, mint a fentebb felsorolt csapatokhoz ujonczokat, vagy a lázadóknak fegyvertársakat, vagy valamely idegen állam számára a cs. és kir. osztrák-magyar, a magyar királyi és a cs. kir. osztrák katonai, illetőleg honvédségi szolgálatra esketett egyént települő gyanánt szerezzon.

Talán különösnek tűnik fel az olvasó előtt a katonai büntetőtörvény c. szakaszában felsorolt büntettek elkövetésének a lehetősége most, a mikor az egész monarchia területén oly szigoruan örködnek a felett, hogy az ilyen cselekményeknek még a kísérelte is meghiúsíthatassék. Pedig nem is olyan lehetetlenség ez, ha tekintetbe vesszük a már fentebb is említett azt a körülményt, hogy a monarchia lakossága között nagyon

sokan vannak az ellenségeinkkel hasonló nemzetiségű, fajú és vallású népek.

S bár maga a törvény szavai is elég érthetők, könnyebb megértés okából egy pár rövid példával is igyekszem azt megmagyarázni.

Az említett törvényszakasz a) pontja szerinti büntettet elkövetheti az a szerb, rutén vagy tót magyar honos, a ki nemzetiségi körletében többeket arra iparkodik rábeszélni, hogy csoportosulva, esetleg éjnek idején vagy álürügy alatt nappal is, az ország határát átlépve, hadi szolgálatra — jelen esetben — az oroszokhoz vagy szerbekhez menjenek és ellenünk harcoljanak.

Elkövethető e pont szerint ez a büntett akként is, hogy valaki a sok rossz hír folytán esetleg az ország valamely részén fellázadó csoportban való segítségül fegyveres szolgálatra embereket toboroz.

A b) pont szerint még nem is szükséges, hogy az így összetoborzott egyének az ellenünk való harcolásba menjenek az ellenségeink hadseregébe. Már az is kimeríti e büntetést ismérveit, ha az összetoborzás abból a célból történik, hogy abban az ellenségessé, esetleg más idegen tartományba esupán letelepedés céljából igyekezzenek átjutni.

A c) pont szerinti büntett elkövethető az által, ha a toborzás nem sikerült esetében valaki erőszakosan kényszeríténé, esetleg éppen e célból lerészegíténé az embereket, hogy az ellenséghez, vagy a fentebb említett lázadókhöz csatlakozzanak, illetőleg átszállíthatók legyenek.

Aztán meg nem is szükséges e büntett ismérveinek kimerítéséhez, hogy a toborzott csoport átlépje az ország határát, vagy a lázadókhöz csatlakozzék a szándékolt célból. A büntett véghezvittnek tekintetik már azzal is, ha a toborzásra egy vagy több jelentkező akad.

Ha a megkísérelt toborzás nem sikerül, a cselekmény a katonai büntetőtörvény 310. §-a szerint a megkísérelt toborzás büntettévé minősül. A cselekmény tehát ebben az esetben is büntett lesz és csak a büntetés mérve és minősége lesz más.

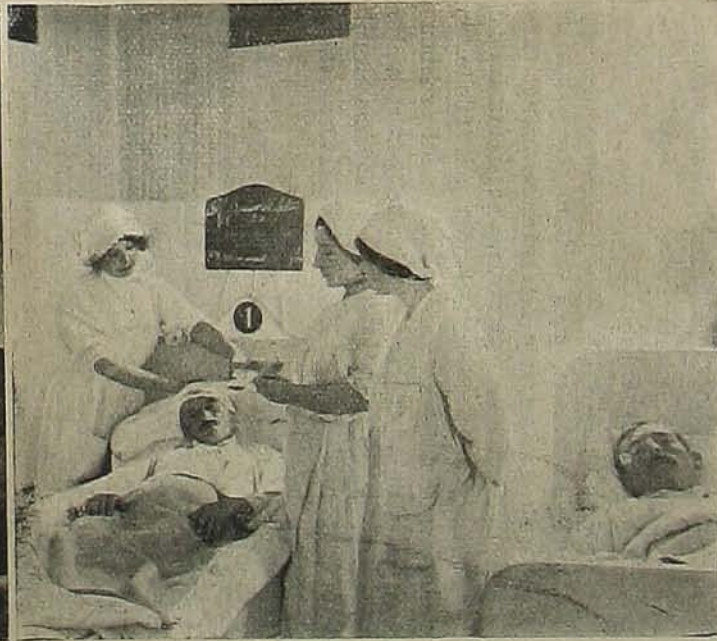
Ha ezek a büntettek háboru idején az ellenséges állam vagy a lázadók javára követték el, a 307. §. szerint a tettes kötélt általi halállal büntetendő és ha még a háboru alatt elfogatik, rögtönbíróságilag kell vele elbánni.

Ha pedig a toborzás más — nem ellenséges — hatalom javára történik, akkor az a) és b) pontok alatti esetekben öt évtől 10 évig, a c) alatti esetben pedig 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtön lesz a büntetés.

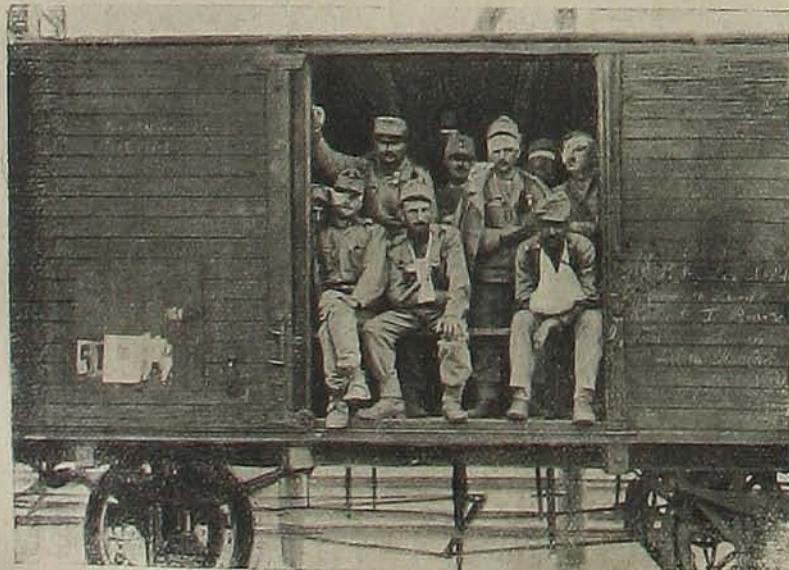
Kísérelt esetében, ha ez a háboru idején történt és a véghezvitt büntett halállal lett volna büntetendő, öt évtől 10 évig, ha emberrabiással volt egybekötve,

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobbanál ingy. postai szállítás.

Sebesültek a kórházban.

Könnyű sebe ültek.

Háborús élet.

Egy kis útravaló.

10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtön lesz kiszabandó.

A ki a jogosulatlan toborzásnál a büntettest tanácsal, tettel vagy másképen szándékosan segíti, a 311. §. szerint ép úgy tekintendő és büntetendő, mint maga a büntettes. Ely esetben azonban, midőn a tettes öt évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő és ha a büntetés a büntettest csak részben segítette, vagy ha nem volt tudomása arról, hogy az állam békéje veszélyeztetve van, egy évtől öt évig terjedhető börtön lesz a büntetés büntetése.

A ki pedig a jogosulatlan toborzás büntetéről tudomással bír, s ezt a nélkül, hogy magát, vagy hozzátartozóit veszélynek tenné ki és megakadályozása tehetőségében is áll, azt megakadályozni vagy a hatóságnak bejelenteni szándékosan elmulasztja, a fennforgó körülmények figyelembevételével hat hónaltól egy évig, a tulajleg bekövetkezett hátrány fontosságához képest öt évig is terjedhető börtönnel büntetendő a 312. §. szerint.

Ellenben a 313. §. szerinti teljes büntetlenség biztossítatlak annak, a ki a jogosulatlan toborzás büntetésében hármiként is bűnösé vált, de a toborzottak elszállításától önként elállott, vagy a toborzottak elmenetelét maga megakadályozza, vagy a toborzást a hatóságnak oly időben jelenti fel, midőn ez arról még tudomással nem bír s ekként a tett eredménytelené tehető volt.

(Folyt. köv.)

A bűnös tanulmányt.

Irta: Egy őrmester.

Az iskolai szünetekben — július és augusztus hónapokban — a garmazó csendőröknek gyakran van alkalmuk tapasztalatlanul levő tanulókkal találkozni. Kifejezetten a külsőről és sorduló kortarokról könnyen fel lehet ismerni a járőrök rendszerint figyelemre sem méltatják az ilyen tanulmányt, mert ritkán fordul elő az az eset, hogy ilyenekkel szemben fel kell lépnie a csendőrnek, mivel ezek békésen szoktak haladni a kitűzött útikon, az pedig úgyszólván fel sem tételezhető róluk, hogy még lopjanak is.

Ezek daczán megtörtént, hogy egy ilyen tanulmánytalan levő tanuló lopásra vetemedett, de aztán keservesen meg is lakolt érte, tökrötette egész életmódját.

Az eset kiyomozása nem ment egészen simán, mert az illető ifju intelligenciájánál fogva rendkívül találékony és biztos fellépésű volt.

1906. év egyik augusztusi vasárnapján Sásd községben sétaközben Serdán nevű fiatal kalaposmesterrel találkoztam, ki kerékpáron kirándulásra készült. Az illetőt ismerve, útja iránt érdeklődtem, majd beszélgetés közben kerékpárját vettem szemügyre, mely teljesen új és elsőrendű gép volt. Távozása előtt megkérdeztem, hogy hol szerezte az igen szép kerékpárt. Nevezettet emó váratlanul kérdésem láthatólag zavarba hozta, mindazonáltal hamar magához törve, mosolyogva azt felelte, hogy odáig igazán nagy szerencséje volt, mint azonban később kiderült, a szerencsére ráfizetett, mert a kerékpárt, mint mondta, előtte két nappal egy megszorult és tanulmánytalan levő tanulóval vette 50 koronáért, bár a gép legalább is 180 koronát megért.

További faggatásomra elmondotta, hogy az illető ifju 19 év körüli előkelő származásúnak nézett ki és Kaposvár felé vette útját, nevét azonban megmondani nem tudta.

Fenti adatok megszerzése után Serdántól elválva, kisebb kerülővel hazatértem s mert őrsparancsnokom szabadságon volt, magamat egyik csendőrrel Kaposvár irányában fekvő egyik őrzőpartra vezényeltem. Ezt megelőzőleg azonban az előjegyzéseket átvizsgálva, kerékpárlopás nyomozásának elrendelését nem találtam, ennek daczára sem tudtam azon meggyőződésomról lemondani, hogy a kért kerékpár nem volna lopott tárgy.

Utunk a Pécs—Kaposvár közötti országúton vezetett, mely rendkívül forgalmas lévén, a járó-kelektől mitsem tudtunk meg a keresett egyén felől, azt senki sem látta.

Este 10—11 között érkezünk J. nyugalmazott alispán Szent-Márton pusztájára. A puszta leporozása után betörtünk a kertészházba, hol a kertészlegénytől is kérdezősködünk a keresett egyén után, ki kevés gondolkodás után előadta, hogy a pusztán van egy ilyen ifju, ki az uraság hasonlókorú fiaival naponta vadászni jár és lovagolni is szokott velük. Állítólag egy nyugalmazott huszárezredes fia és az atyja az urasággal együtt katonáskodott valamikor s valószínű, hogy ezen régi ismeretség révén került hozzájuk mint vendég. Egyben megjegyezte, hogy most már el fog utazni, mert közeleg az iskolába való beiratkozás ideje és az uraság fia is elmennek hazulról, majd hozzátette, hogy miután az úri Erdélybe való, a vele volt kerékpárt pár nappal előbb a sásdi vasúti állomáson feladta, hazaküldötte, ő pedig az uraság fiaival Pestre fog utazni.

Rögtön társztában voltam, hogy a kérdéses kerékpár az uraságnál levő ifjutól származik. De arra is következtettem, hogy a kertész ama állítása, miszerint az illető egy nyugalmazott huszárezredes fia, valóság, mely körülmény fennforgása esetén fel kell hagynom azon gyanúval, hogy az illető a kerékpárt bűnös úton szerezte, mivel egy ilyen előkelő családból származott

Háborús élet. — Sebésült-szállító autók a pályaudvaron.

egyénről mégsem tételezhető fel egykönnyen az, hogy kerékpárt lopjon. Másrészt azonban egész éjszakán át azzal foglalkoztam, nem vezette-e félre az illető az uraságot is; végre is abban állapodtam meg, hogy reggel először is az urasággal fogok beszélni s ha ő is megerősíti a kertész állításait és a félrevezetés látszata is kizárt lesz, akkor az illetőt nem fogom zaklatni.

Reggel, alig világosodott, még mielőtt az uraság felkelt volna, már jött a keresett ifju és egyenesen a kertészház felé tartott. Odaérve a kertészlegénytől kérte a vadászpuskát, mely éjszakára a kertésznél volt. Ilyen körülmények között nem volt már idő a további tájékozódásra, mert az esetleges időhalasztással az eredmény meghiúsulhatott volna, miért is még mielőtt a kertész a kért puskát előadta volna, az ifju elé álltam és udvariasan megkérdeztem, hogy kihez van szerezés? Az illető észrevehetően meghökkenett váratlan felhukkanásunkon, de csakhamar visszanyerte higgadtságát és kijelentette, hogy Gerbauer Ede, hetedik gimnáziumi tanuló Angyalosról, jelenleg az uraság vendége, egyébként a szünidő alatt tanulmányutat tett a Dunántúlon s így került véletlenül atyja régi jóbarátjához, majd pedig, hogy szavainak nagyobb hatása legyen, hozzátette még, miszerint atyja nyugalmazott buszárezredes.

Míg az illető az előadottakat meglehetősen szóradattal elmondotta, végigvizsgáltam őt és a rajta volt ruházatát, de különösen a fehérneműt egy kissé kopottasnak találtam s általában — eltekintve attól, hogy az, illető elég biztos fellépése mellett urias kinézésű és viselkedésű egyén volt — gyanusnak találtam és az állításaira megjegyeztem, hogy tudja-e azokat megfelelően igazolni? Nevezett elég sértődötten azt kérdezte, hogy milyen joggal vonjuk őt felelősségre? Majd megjegyezte, hogy jó lesz vele tapintatosabban eljárni, mert túlkapásainkat nem fogja szó nélkül hagyni és annak könnyen megihatjuk még a levét. Mindezek dacára is megmaradtam kíváncsiságom mellett és most már határozottan követeltem, hogy igazolja magát.

Midőn nevezett látta, hogy nem ülünk fel fennhéjázó beszédének, egy kevés gondolkodás után azt mondta, hogy az uraság igazolni fogja őt, de még mielőtt oda mennénk, a posztán lévő póstahivatalban is meggyőződhetünk állításainak valóságáról, mert ott igazolni fogják, hogy atyjának ajánlott levelet irt.

A póstán tényleg megállapítottam, hogy az illető adott fel egy ajánlott levelet Gerbauer ny. ezredes címére, de hogy mi volt a levélben, azt senki sem látta, miért is azt mondtam neki, hogy addig felügyelet alatt tartom, míg tényleg meg nem állapítom távirat útján személyazonosságát. Erre meghökkenett és kért, hogy ne csináljak neki itt azégyent, inkább menjünk Sásdra, ott majd beigazolja állításait.

Sásdra érkezve, tanuk jelenlétében újból igazolásra szólítottam, majd pedig a kerékpárja felől kezdődtem, melyet ballomás szerint pár nappal előbb a sásdi vasútállomáson feladott.

Nevezett először azt mondotta, hogy a gépet tényleg vasúton hazaküldte, majd midőn a feladóvevényt kértem tőle, azt mondotta, hogy elvesztette, mire megjegyeztem, miszerint az állomáson meg fogunk győződni, hogy tényleg adott-e fel kerékpárt, erre bevallotta, hogy a gépet eladta egy sásdi kalaposnak és csak azért tagadta, mert fél az atyjától, hogy megrója érte.

Ezen hazugsága után személyazonosságát megállapítandó, táviratot készítettem, melyet elküldése előtt neki felmutattam, mire töredelmesen bevallotta, hogy hamis nevet mondott be, mert ő nem Gerbauer, hanem N. N. pécsi születésű, budapesti lakos, állami tisztviselő fia. Az előbbi hamis nevet azért használta, hogy nagyobb tekintélye legyen. Egyben előadta, hogy Gerbauer ezredes még abból az időből ismeri, mikor atyja még huszárorrmester volt Pécsen és nevezett ezredes parancsnoksága alatt szolgált, ugyancsak onnan tudott J. alispánnak G. ezredessel való ismeretségéről is; a kerékpárt azonban még mindig a saját tulajdonának mondotta.

Tekintettel az eddigi hazudozásaira, már az újabban bementett név valóságában sem hittem, hanem megkerestem a budapesti államrendőrséget a szükséges adatok megállapítása végett.

A válasz néhány óra mulva megérkezett azzal, hogy az illető tényleg fentemlített állami tisztviselő fia, ki a hetedik gimnázium kijárása után tanulmányútra indult, de magával sem kerékpárt, sem pedig annyi pénzt nem vitt, hogy gépet vehetett volna.

Midőn ezen adatokat nevezettel közöltem, belátta, hogy le van leplezve és beismerte, miszerint útközben Vas megyében Horvátnádálja községben — miután a pénze elfogyott — a községi jegyzőhöz beállott irnoknak, de már akkor is az volt a szándéka, hogy ha nagyobb összegű pénzt kap kézhez, megszökik és hogy könnyen fel ne találhassák, ezért nem is mondotta meg a valódi nevét, hanem ott is hamis nevet használt. Miután azonban pénzt nem bíztak reá, néhány korona előleg felvétele után a jegyző teljesen új kerékpárját ellopta, melyen Vas megyéből átjött Pécsre, hol több ismerőse volt, majd midőn a pénzből kifogyott, a kerékpárt Sásdra sásdi kalaposnak eladta, a pénz egy részét elköltötte, míg egy része még nála volt.

Ezen töredelmes vallomás után a kalaposnál volt kerékpárt őrizetbe vettük és a tolvajjal együtt a sásdi kir. járásbiróságnak átadtuk.

A szombathelyi királyi törvényszék a rossz útra tévedt tanulmányutast a megérdemelt fogságbüntetéssel sújtotta.

Ezen eset is igazolja, hogy a csendőrnek még a szabad idejét sem szabad tétlenül eltöltenie, ha eredményesen akar működni, mert csak folytonos éberséggel és figyelemmel képes feladatának eleget tenni, míg a nélkül sok hüncselekmény kiderítetlenül marad. Főképen ne üljön fel egy csendőr sem holmiféle nagyhangu és a legtöbb esetben hamisan a magasabb ösztökölésekre hivatkozó gonosztevők raffinált fellépésének, mert különben sokszor szalaszt ki kezei közül büntetéseket.

Háborus élet. — A sebesültek vidáman fogadják a közönség éljenzését.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Merényletek királyunk ellen.

A szarajevói véres merénylet után — mely oly meg-
lepetésszerű változást idézett elő a trónöröklésben —
minden szem önkéntelenül az agg uralkodó felé for-
dult, a kinek élete fölött csaknem hét évtizedes ural-
kodása alatt mindig különös kegyelemmel örködött a
végzet. Különös kegyelemmel — és ezt mondhatjuk,
mert az agg uralkodó élete sem volt mentes a me-
rényletektől és a véres terveket szűrögető titkos össze-
esküvésektől.

A szerajevói merénylet alkalmából a «Világ» egyik köz-
leménye elmondja hogy a király öszszesen hatszor for-
gott közvetlen életveszedelemben. Négyyszer merénylet
és összeesküvés, egyszer egy tervezett, de nem sikerült
rablótámadás és egyszer egy kiderítbeteetlen véletlen követ-
keztében.

Sorrendben az első az a rablótámadás volt, a melyet
1852 nyarán az uralkodó első magyarországi körútja
alatt Fazekas Dávid, a híres alföldi betyár tervezett az
uralkodó és kíséret ellen. Nagykőrös és Czegléd közt
akart barmadmagával rajtaütöni az uralkodón és kísére-
tén és csak a szerencsés véletlennek volt köszönhető, hogy
a betyárok, nem lévén tisztában az uralkodó személy-
leírásával, nem őt, hanem Bachot, Magyarország akkori
abszolútisztikus belügyminiszterét vették üzöbe, sőt állí-
tólág el is fogták. Ennek az incidensnek — a melyen
utóbb a bécsi udvar körében is jót nevettek — lett az
eredménye a csendőrség szervezése.

Sokkal komolyabb merénylet volt azonban a máso-
dik, a melyet 1853-ban egy Libényi János nevű magyar
származású borbély Bécsben követett el az uralkodó
ellen. Libényi 1853 február 18-án törrel támadt az
uralkodóra és nyakán súlyosan megsebezte. Egykorú fel-
jegyzések szerint O'Donnel szárnysegéd, Eitenreicb Jó-
zsef és Englisch József bécsi polgárok fegyverezték le a
merénylőt, a kit nyolcz nappal utóbb már ki is végeztek.

Az uralkodó a kapott seb következtében tizenhat
napig volt ágyban fekvő beteg és állapotát különösen
az tette súlyossá, hogy a seb megbült és annak folytán
a fejen vértódlulás keletkezett.

Ez idő alatt az uralkodót a birodalom minden részé-
ből elhalmozták részvétellel. Különösen jól esett az uralko-
dónak Magyarország részvéte, mely igazán impozáns és
nagy szabású demonstráció volt. A magyar társadalom és
az egész magyar nép egyszerűen kiközösítette tagjai so-
rából a merénylőt és a hercegprimás vezetése alatt több
száztagú küldöttségben járult az uralkodó atyja, Ferencz
Károly elé, hogy a merénylet fölötti felháborodásának
kifejezést adjon. A küldöttségben olyanok is résztvettek,
a kik pedig a magyar forradalomban — még nem is
oly régen! — fegyverrel a kezükben harcoltak az ural-
kodó ellen és azóta is esküdt ellenségei maradtak az ab-
szolutisztikus irányzatnak. Így gróf Károlyi István, gróf
Teleki József, báró Eötvös József és mások. Az ural-
kodó maga is a veletlennek tulajdonította, hogy a me-
rénylő épen magyar származású volt és így a magyar
név ezzel a merénylettel csorbát nem szenvedett.

A harmadik merénylet az uralkodó élete ellen az
az összeesküvés volt, melyet 1864-ben a bécsi tanuló-
ifjúság egy kis csoportja szőtt a császár megölésére.
Korber Károly bécsi gimnáziumi tanuló több pajtásá-
val társaságot akart alapítani azzal a céllal, hogy meg-
ölik a császárt. Az összeesküvés persze kiderült és Kor-
bert, mielőtt az uralkodó életében kárt tehetett volna,
elfogták, utóbb pedig öt esztendei súlyos börtönre íté-
ték el.

A negyedik merényletet az uralkodó ellen 1866 októ-
ber 28-án, Prágában követték el. A poroszoktól szen-
vedett vereség izgalmainak hatása alatt egy Pust Antal
nevű szabólegény, fegyverrel a kezében, támadt rá az ural-
kodóra, hogy őt megölje. A merénylet azonban nem
sikerült, mert Palmer angol bajóskapitány megbiúsította
aszt. A legjobban szervezett merénylet, illetve össze-
esküvés volt az uralkodó élete ellen az, a melyet 1882-
ben az olasz irredentisták szöttek, Oberdank Vilmos
vezérlete alatt. Az összeesküvés célja az volt, hogy
az uralkodót bombával megölik és Triestet pedig
Olaszországhoz csatolják. A terv végrehajtására fényes
alkalomnak kínálkozott az uralkodónak 1882 szeptem-
ber 8-ára tervezett triestzi látogatása. Az uralkodó ugyanis
megígérte a triestieknek, hogy megtekinti azt az ipar-
kiállítást, a mit a város annak megtinneplésére rende-
zett, hogy Triest immár ötszáz év óta tartozik a Habs-

burgok uralma alá. Az irredentisták ezt nyílt kihívásnak tekintették és ennek megbosszulására szervezték a bombamerényletet.

Szerencsés véletlennek tulajdonítható, hogy az összeküvést szeptember 7-én, tebát épen az uralkodó megérkezését megelőző napon, felfedezték és Oberdankot társaival együtt elfogták és ártalmatlanná tették.

Az olasz közvélemény mindent elkövetett, hogy Oberdanknak kegyelmet eszközöljön ki. Kegyelmet kért részére Victor Hugo, a nagy francia író is, a ki arra emlékeztette Ferencz Józsefet, hogy ő volt az, a ki annak idején Miksa mexikói császár, az uralkodó öccse részére is kíméletet kért a győztes Juareztól. Mindez azonban nem basznált, mert Oberdankot 1882 december 20-án kivégezték.

Ezzel véget is ért az uralkodó elleni merényletek sorozata. Még volt egy eset 1885-ben, a mikor az uralkodó élete komoly veszedelemben forgott, de erről nem lehetett megállapítani, hogy merénylet volt-e, vagy pedig véletlenség. Inkább az utóbbit kell valószínűnek tartanunk, mert a katonai hatóság, mely az ügyet megvizsgálta, bűnöt nem talált. Az eset 1885 nyarán a felixdorfi tüzéségi gyakorlóterén történt, a mikor lőgyakorlat közben egy ágyúgolyó a király közvetlen közelében csapott le és robbant szét. A király és kísérete ugyan sérületlenek maradtak, de a veszedelem közelsége és az ágyúgolyó iránya mégis arra indították akkor a hadvezetőséget, hogy az ügyet vizsgálat tárgyává tegyék. A vizsgálat eredménye — mint azt már fentebb elmondottuk — semleges volt.

Azóta csaknem barmincz esztendő telt el és ez idő alatt sohasem hallottunk semmit sem arról, hogy az uralkodó élete ellen bármit is terveztek volna. Európa és a világ összes uralkodói mind-mind különös óvintézkedéseket voltak kénytelenek tenni életük és biztonságuk megoltalmazására, Ferencz József azonban bátran és szabadon járatott-kelhetett népei körében. A külföldi anarchista-összeteküvések is megkímélték az ő személyét minden támadástól, mert ő benne nemcsak népei, de az egész emberiség is nem a harcos fejedelmet, hanem a béke szelid apostolát látták.

*

A postagalambokról.

A hadviselés mindent, a mi körébe esik, szolgálataiba von. Még a szelidség, a béke régi jelképei, a galambok, sem kerülnek el a hatalmas úr szolgálatát s évről-évre nagyobb számmal kénytelenek a badviselés terveit előmozdítani.

A lovon kívül egyetlen állat sincs, mely ilyenmő szolgálatokra annyira alkalmas volna. A postagalambok rendkívül éles szemmel és tájékozási képességgel vannak ellátva s e tulajdonságuk a gyors repülési tehetséggel párosulva, a báboruban megbecsülhetetlen. Már háromezer évvel Krisztus születése előtt elismerték az egyiptomiak, kiknél a galamb kedvelt háziállat volt, s sajátóságukat; de csak újabban fejtették ki azt tökéletességig részint az által, hogy egyes galambfajokat keresztesztek, részint hogy őket megszokott helyökről fokozatos eltávolítás által tájékozódásra szoktatták. Az így nevelt antwerpeni és lüttichi postagalambok használatnak különösen hadi szolgálatokra, „Carrier», „Tümmeler», „Dragon», „Möwchen» nevek alatt ismeretesek e fajok s tenyésztésükre különösen a belgák, csak oly nagy gondot fordítanak, mint nálunk a lovak nemesítésére; még arra is ügyelnek többek közt, hogy lebe-

tőleg sötétszínű fajok jöjjenek létre, melyeket a ragadozó madaraktól kevésbé lehet félteni. Mint a lovakat futtatások által, úgy a galambokat próbarepülésekkel gyakorolják be. Minden ily kiképzett madár repülő tollán ott van a szám s egyuttal jelzése annak, hogy mely irányban képes repülni, pl. Budapestről Bécsbe. Soknál, mint a híres lovaknál, még a családfát is följegyzik.

A madarakat külön e célra készített kalitkákban szállítják a harcztérre, vagy a kaszárnyákba; minden kalitkán ugyanazok a számok és nevek vannak, melyek a madarak tollán. A kalitkák különböző osztályokra oszlanak, melyek egymástól teljesen elkülönítvők s s mellett külön rácsajátokkal elzárhatók. A páros galambok számára égetett agyagból költő-fészkeket is tesznek be. De vannak mindenütt még ülrudak is, legalább 20 centiméter távolságra a faltól, hogy a madarak tollait meg ne sérthessék. Ez ülrudakat függélyesen álló kis deszkák szakaszokra osztják, hogy az egyes madarak ne veszekedjenek s tollaikat megtépdesve, repülő képességeket ne rongálják meg. Gondoskodnak kellő világosságról és szellőztetésről is, de az ablakokon vasrostély is van, hogy ragadozó állatok ne férhessenek hozzájuk. A hazarepülő galambokat otthon oly készülék várja, melybe a madárkák könnyen b erepülhetnek, de nem jöhetnek ki belőle. Midőn b erepülnek, a csapó-készülékkel össze-kötetésben álló villamos csengettyű jelt ad az örnek, hogy a sürgönnyt atvehesse. A külső állomásoknál a galambokat nemek szerint elkülönítik, nehogy tojást rakva, a repülésre alkalmatlanok legyenek. Még az ablakokat is meglehetősen elzárják, hogy ne nézhessenek ki, mert megtörténhetnék, hogy különben megjegyeznek maguknak a környéket s nem igyekeznének bazajutni.

A „besorozott» galambok ápolása jóformán már a tojásnál kezdődik. A párosodás után rendszeren tizen-negyedik napra következik a tojás. Az agyagfészkekbe az előtt szalmát és rőzsét tesznek. Két nappal később az első után lerakja a galamb a második tojást is s megkezdődik a kiköltés. Ez 18 napig tart s ezalatt a bim naponként reggel 10 órától délután 4 óráig felváltja társát az ülésben. A fiatal galambok kezdetben vakok s csak pehely van rajtuk toll helyett. Hat-hét nap mulva látni kezdenek s ekkor jelentkeznek a tollak is, melyek 5—6 bét alatt annyira nőnek, hogy a kis madár a fészket elhagyhatja. Rendszeren azonban, hogy erősebb nemzedéket bozzanak létre, a két fiatal madár közül a gyengébbet jó korán megölik. A galambok vedlése évenként egyszer történik s ez időben nem tudnak jól repülni. A fiatalok már a második hónapban megvedlenek s 4—5 hónap mulva teljesen alkalmasak a besoroztatásra. A fiatal nemzedék közül azokat, melyek nem kora tavasszal jönnek napvilágra, kiméletből a következő évig várokoztatják. A tanításnál az első évben csak 40—60 kilométer távolságra viszik el őket hazulról, később 100 kilométernyire is, sőt öregebb galambokat kétszer ily távolságra. Minden egyes utazás után szükséges néhány napig régi fészkekben tartani őket, hogy tájékozódási érzékek élénk legyenek. E tájékozódás nagyrészt a világtájékok szerint történik s ezért azt a kosarat; melyben a hadigalambokat szállítják, mindig ama világtájék felé kell kinyitni, a hol ottbonuk van, hogy a galambok akaratlanul ez irányba elrepüljenek. A felbocsátás csak tiszta időben történhetik, mert az eső és erős szél mindig akadályozza őket a helyes irány fölismerésében.

Ha már kisebb állomásokra jól betanították őket, foko-

zatosan haladnak előre. Rendesen 7, 15, 30, 50, 70, 90, 120, 150 stb. kilométernyi távolságot vesznek egymásután s a már idősebb galambok farktollaira sürgönyt is akasztanak. E sürgöny tartója legtöbbször egy vastag ludtoll, melyben a sürgönyt finom papírra vagy koldium-hártyára írják, nyomják vagy mikrofényképezik. A toll nyílásait viasszal tömik be, hogy a nedvesség be ne hatoljon s magát a tollat a galamb középső farktollára erős czérnával kötik meg. E munkát gondosan kell végezni, mert megtörténhetik, hogy a farktoll meg sérül s repülés közben a sürgönnnyel elhull. Mivel ez eset a legnagyobb óvatosság mellett is megtörténhetik, vagy maga a madár ragadozó madarak s ellenséges golyó áldozata lehet, háború esetén ugyanazt a sürgönyt több madár farkára szokták egyszerre megerősíteni.

Nagy és fontos szolgálatot a háborúkban még eddig nem tettek a galambok, de már az 1870-iki német-francia hádjárat megmutatta, hogy egyes esetekben, midőn vasút és táviró alkalmazása lehetetlen volt, igen jóhasznukat lehet venni s azóta az a gond, melyet különösen a belgák okeszerű kiképzésükre fordítanak bizonyosan nagyon emeli «katonai» értéküket is. Eljöhét még ez az idő is, midőn hadigalambok nélkül lehetetlen lesz hadakozó sereget képzelni.

KÉPEINKHEZ.

Háborús élet.

A háborús élet egyik elkerülhetetlen következményét: a tömeges sebesültek szenvedését igyekszik enyhíteni az az emberbaráti eljárás, a melyet a jelen számunkban közölt képek oly élethűen illusztrálnak. A humanizmus és az emberbaráti szeretet diadalának dicséretes megnyilvánulása ez. Hogy azokat a sebeket, a melyeket a harcztéren ellenséges fegyverekkel kezében egyik embertársunk ejtett, pár pillanattal később már a másik embertársunk veszi szeretetteljes, gyógyító gondozás alá, hogy ekként könnyítse azt a szenvedést, a mit amaz okozott. Erkölcsei kötelesség ez, de azért igazi szamaritanus érzés is kell hozzá.

Előtt, még a múlt században is napokig ott fetrengett a sebesült a harcztéren. Némelyek, a kik egyébként még megmenthetők lettek volna az életnek, éppen e késedelem folytán ott pusztultak bele a kapott sérüléseikbe. Most egészen másként van ez. Még dörög az ágyú, ropognak a fegyverek a harcztéren, már megjelennek az orvosok vezetése alatt derék sebesültszállítóink és szállítják hátra a lövonal mögé a sebesülteket, a hol rögtön orvosi kezelés alá kerülnek, sebeiket bekötözzik, üdítő itallal látják el őket s beszállítják a legközelebbi gyengélkedő házba vagy kórházba, a hol a legnagyobb tisztaság veszi körül s a legodaadóbb ápolásban részesülnek.

Hogy pedig a sebesültek szaporodása folytán túlszűfoltak ne legyenek ezek a harcztér közelében levő legtöbb esetben rögtönzött kórházak, mindazokat, a kiknek állapota az azonnali továbbszállítását megengedi, erre a célra berendezett vasuti kocsikban az ország különböző városaiban, a lehető legnagyobb kényelemmel már előre ellátott kórházakba szállítják el, hogy ott, a harcizajtól távol, szakcszerű ápolás és jó ételmezés mellett, hamambb lábkapjanak.

Budapest székesfőváros előljár ebben a jó példával. Alig múlt el nap a háboru kezdete óta, hogy ide sebe-

sülteket ne hoznának. Egy ilyen sebesültszállítmány megérkezését és fogadtatását mutatják képeink is. Már a vasutállomásnál várja a hosszú ut alatt kimerült sebesülteket az előkelő urinökből álló önkéntes betegápolók egész serege kész teával és egyéb a betegnek való könnyű élelmiszerekkel s mielőtt a szállításra szintén készen álló sebesültszállító-kocsikra, automobilocra raknák őket, megvendégelik, etetik, italtják, cigarettával, szivarral ellátják az eltikkadt harczosokat. Ezután kezdetét veszi a szállítás a különböző, modernül berendezett kórházakba. Itt már gondosan elkészített birta ágy vanja a szenvedőket s ép úgy, mint a vasutállomásnál, a kórházakban is gyöngéd női kezek veszik gondozás és ápolás alá az elgyengült harczosokat, akik nem győznek eléggé hálálkodni azért a szeretetteljes, gondos ápolásért, a melyben nem sebiségre való külömbiség nélkül részesülnek.

Így megy ez országszerte és nap-nap után mindenütt, a hol csak a sebesült és botegek részére kórházakat rendeztek be. Kivételt nem tesznek senkivel. Egyforma gondozásban részesülnek a hozzánk tartozók és ellenségbeliek egyaránt. Ilyen gondozás és orvosi kezelés mellett aztán még a súlyosan sebesültek is hamarosan elfelejtik a szenvedést és senki sem csodálkozhat rajta, ha azt hallja, hogy a könnyebb sebesültek a kik egyébként még harczeraképesek maradtak, alig várják, hogy visszamehessenek a harcztérre, folytatni a hősi küzdelmet a királyért és hazáért.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára újabban a következő adományok folytak be, és pedig: Jakói János székesfehérvári lakostól 5 K., dr. Rapoport Alfréd wieni lakostól 120 K, a cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut vezérigazgatóságától 39 K, 52 f. és az almásfüzitői petroleumfinomítógyár részvénytársaságtól 20 K, mely adományokkal az alap vagyona 33939 K 64 fillérre emelkedett.

Harcztéri első halottunk. Horváth Imre I., a cs. és kir. 3 badsereg-hadtápparancsnokságához tábori csendőr szolgálatra beosztott, VI. számú csendőrkerületbeli lovascsendőr a Lemberg körüli harcztéren hősi viselkedése közben, augusztus 28-án ellenséges golyótól találva, dicső halált szenvedett. A megdicsőült bajtárs emlékét kegyelettel őrizzük.

Jutalmazások. A néhai dombrádi Nagy Gyula csendőrezredes által, a közbiztonsági szolgálat terén kiváló eredményeket felmutató és őrséket mintaszerűen vezető, akadémeltjeikben pedig a testület iránti ragaszkodást fejlesztő hazafias őrsparancsnokok évenkénti jutalmazására létesített alapítvány folyó évi kamataiból keletkezett egyéenkénti 45—45 koronából álló jutalmat tevésvali Nagy Gábor tábornok ur, mint a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője, Tamás András, I. számú csendőrkerületbeli őrmesternek, Vass Lajos I., II. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmesternek, Thoma Márton, III. számú csendőrkerületbeli őrmesternek, Weiszler János, IV. számú csendőrkerületbeli járásőrmesternek, Simon János II., V. és

Magyar István II., VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezető őz. őrmestereknek, Bata Márton VIII. számú csendőrkerületbeli őrmesternek és Kovács Ferencz VIII. számú csendőrkerületbeli járásőrmesternek adományozta.

Laktanyatűz. Liptótelepén, az őrs-laktanya szomszédságában lakó Teich Mór mozgókonyhájában szeptember 10-én tűz keletkezett, a mitől a laktanya udvarán külön álló altiszti lakás tetőzete is meggyult s az a mellé épített élőkamrával együtt leégett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ukrainiak kiáltványa. Egy háborús kiáltvány, melyet az ukrainiak adtak ki legutóbb Lembergben, ráirányította a világ figyelmét a legkevésbé ismert nemzetiségek egyikére. Az ukrainiak, a miként ismeretes, felhívást intéztek orosz iga alatt nyögő testvéreikhez és szaváknak, ép úgy mint a lengyelek felhívásának, nem maradtak el a kellő eredményei. Az oroszok, a náluk már megszokott hazudozás alapján azt hirdették mindég, hogy 170 millióra rúg, a számuk és elhallgatták, hogy ennek a néptömegnek egy harmada olyan elemekből áll, a kiknek a legkevésbé közük sincs az oroszországhoz és a kik sem nyelvileg, sem pedig kulturájuk szempontjából nem tartoznak hozzájuk. Az orosz statisztika harmincz millió embert egyszerűen átsiklasztott az igazi oroszok oldalára. Ez a harmincz milliós népeesség ugyanis sz ukrainai, a Kisorosz, a kik most szintén le akarják rázni magukról a gyűlölt orosz uralmat. A nagyoroszok száma körülbelül 55 millió és északon laknak, míg délen az ukrainiak vannak, a határlakók, a kik minden tekintetben eltérnek a nagyoroszoktól. Testalkatuk, nisztaabb szláv faji jellemvonásokat tüntet föl, nyelvük pedig lényegesen eltérő az oroszától. Csak a vallásuk orthodox-görög és ez a különbség szolgál alapul arra, hogy oroszoknak deklarálják őket. Az ukrainaiak egész déli Oroszországnak lakosságát teszik. A földrajzi határvonal, a mely elválasztja őket a tulajdonképeni oroszoktól, Bjelostoktól Csernigowon és Woronesen kelesztül Saratowig a Volga folyón bűzható meg. Nyugaton a lengyel nyelvterülettel keverednek és mint egy hárommilliózian Ausztriában, Galicziában is laknak. Ők azok, a kiket mi ruthéneknek is nevezünk, de ökmagukat csak ukrainiaknak hívják. Galicziából indult ki a külön erőteljes ukrainai modern kultúra. Lembergben külön ukrainai eg. etemet állítanak föl, a mely ma még csak mint az ottani lengyel egyetemnek egy része működik. Igen erőyes művelődési proceesszust indítottak meg és törekvéseiknek az oroszországi ukrainaiak körében is jelentős visszhangja támadt. Az oroszok fölismerették az ukrainai mozgalom jelentőségét és erőyesen, sőt erőszakosan szállottak szembe a mozgalommal. Ukrainista lapok megjelenését betiltották, könyvek behozatalát megakadályozták. Epen ezért az Oroszországban lakó ukrainaiak milliógyűlölet elnyomóikat és felszabadítóként ványák a diadalmasan előnyomuló osztrák és magyar hadakat.

Hadifoglyok hajdan. Negyedfél századon át küzdött, mint tudjuk, a magyar nemzet a törökkel s e küzdelem végső felvonása II. József alatt játszott el azon háborúban, mely 1788 február 15-től 1790 szeptemberéig tartott. S dacára azon körülménynek, hogy e hadviselés majdnem három egész éven át szakadatlanul

folyt, mégis oly csekély a török kezébe esett hadifoglyok száma, a minő most néha egy kis előőrsi összecsapásnál odakerült az ellenség kezébe. A részletes és pontos kimutatás e háború foglyairól a következő:

Hadi fogolyulá lett osztrák-magyar részről a töröknél egy őrnagy: Szarvasy, 5 gyalogkapitány: Scholderer, Christiani, Jelleky, Roscher és Schultz; 2 lovas kapitány: báró Berg és Imgarten; egy gyalog alkapitány: Weinert; 6 főhadnagy: báró Wimersperg, Gergey (később Gergey), Vetsey, Geitz, Martini és Stanits; 2 alhadnagy: Kozy és Jany; 4 zászlótartó: Onzelt, Fenyvesy, Keszler és Melchior; és végre 3 tisztjelölt (cadette): Hiemer, Kovács és Phely, mely 24 tiszt és tisztjelölt közül a békekötéskor csak 21 tért haza, miután Berg lovaskapitányt az angol követ már korábban megsabeditotta, Imgarten időközben meghalt Fenyvesy pedig törökké lett. Őrmestertől lefelé e hosszú háború alatt összesen 1326 ember vitetett mint hadifogoly Konstantinápolyba és pedig 76 huszár, 7 uhán, 3 könnyű lovas, 10 dragonyos és 1 vértés, összesen 97 lovas; 5 tüzér, 376 német gyalogos, 246 magyar gyalogos és 393 batárör, összesen 1015 ember; továbbá 3 vadász, 2 «caikisten corps», 4 utász és 115 önkéntes, összesen 124 egyén s végre a katonasághoz tartozó, polgári állásuk közül 2 oláh pap, egy vesztegzári sebész, 78 földműves, 1 postaszolga, 1 markotányos és — mint forrásunk mondja — 2 zsidó, összesen 85 nem katona. Ezek közül meghalt a békekötés előtt 610; a követek megsabeditottak 91-et és pedig a francia követ 19-et, a porosz szintén 19-et, a lengyel 52-öt s a hollandi egyet; török hadihajókkal eltávozott 32, elszökött 10, törökké lett 33 s így az elmaradottak száma 776-ra terjedt, de bázatért még 550 egyén, a kik előbbi állásukat visszakapták. Ime! Tehát majdnem három évig folyt küzdelemben az összes foglyok száma kevéssel haladja túl az ezret, a kiknek egy része hibetöleg sebesületen jutott az ellenfél kezébe, a mit a halottak nagy száma bizonyít. Igaz, hogy talán az osztrák-magyar hadsereg itt is több török foglyot mutathatott fel, de oly bosszú ideig tartó háború csak változó szerencsével folytatott és így egyik fél foglyaiból biztosan lehet következtetni úgy a hadjárat minőségére, mint a másik fél foglyainak számára.

A háború költségei. Az osztrák pénzügyminiszter beszélt egyszer a Reichsrathban, hogy mennyibe kerülne Ausztria-Magyarországnak a háború és kijelentette, hogy a hadsereg minden tagja naponként tizenkét koronát költene, nem számítva bele a nyugdíjakat, kártérítéseket és a háborúból folyó kiadásokat. E szerint a számítás szerint, ha két millió katona van mozgósítva, egy hat hónapos háború, négy és fél milliárd koronát emésztene fel. Ezt a számítást véve alapul, a Quarterly Review-ben egy angol pénzember értekezik egy világháború költségeiről. Mindenekelőtt összeállítja a közelmúlt nagyobb háborúinak statisztikáját és megállapítja, hogy csupán pénzben a német-francia háború Franciaországnak 1306 millió, Németországnak 1860 millió koronába. A harminczegy hónapos délafrikai háború Angliának, a kincetári hivatal adatai szerint, öt milliárdjába kerül. A másfél éves orosz-japán háborúban a japánok költsége közel öt milliárd korona, az oroszoké valamivel több mint hét milliárd korona volt. Ezután áttért a közeljövő eshetőségeire és három milliárd koronára teszi azt az összeget, a mit Németországnak az első hat héten a baborúra kellene költenie. Mindenféle háború egy nagy államnak az első

negyedévben legalább két és fél milliárd koronájába kerülne. Ehhez hozzá kell venni még az anyagi károkat, a mikkel a hadviselő ország a hadfelszerelés megrongálásával vagy elpusztításával szenved. Ha például az angolflotta elpusztulna, a flotta újrakepítése két és fél milliárd koronájába kerülne Angliának.

Kolumbus származása. Annak idejében tizenegyet olasz város vetélkedett azért a dicsőségért, hogy Kolumbusz Kristótot a szülőföldjének mondhasse. Az idők folyamán ez a szám még tovább növekedett s a tudomány a legalaposabb kutatások dacára máig sem tudta véglegesen eldönteni, hogy hol született Amerika felfedezője. Újabban egy Arribas y Turull nevű spanyol kutató egészen új, az eddigiektől merőben elütő elmélettel ejti bámulatba a világot. A spanyol tudós kutatásai alapján ugyanis azt állítja, hogy Kolumbus spanyol volt és Pontevedra spanyol városkában látta meg a napvilágot. A spanyol kutató egész sereg olyan okmányt ásott ki, amelyekben 1313-tól 1528-ig Kolumbus nevű polgárok neve szerepel Pontevedra lakosai sorában. Különösen nagy súlyjal esik a mérlegbe egy 1413-ból való okmány, melyben egy Kolumbus és egy Monterosa — a nagy felfedező anyja tudvalevőleg Monterosa lány volt, — úgy vannak feltüntetve, mint egy halkereskedő özég társtulajdonosai. Úgy látszik tehát, hogy a két kereskedő családi kötelékkel fűzte szorosabbra az üzleti viszonyt s bizonyos valószínűsége van annak a feltételezésnek, hogy ebből a házasságból származott Kolumbus. De ha ez igaz, akkor miért állította magáról a bátor hajós mindig azt, hogy Genában született? Arribas y Turull erre is megadja a feleletet. Szerinte senki sem lehet próféta a maga hazájában s ez elég ok volt Kolumbusnak arra, hogy külföldinek állítsa magát. Arribas y Turull meglepő állításaiban még tovább megy s megállapítja azt is, hogy Kolumbus zsidó volt. A Monterosa családban ugyanis, melyből Kolumbus anyja származott, gyakran a zsidó előnevek, úgy mint: Ábrahám, Eleazár, Jákob, Benjamin, stb. Kolumbus anyját magát különben Zeuszannának hívták. Azonfelül Kolumbuszt meleg barátság fűzte orvosához, Lévyhez

és jóltudóhoz, Louis de Santages-hez, valamint több más zsidóhoz. Ismeretes továbbá, hogy Kolumbus leveleiben gyakran idéz a szentírásból. Mindez, a spanyol kutató szerint, a mellett szól, hogy Kolumbus zsidó volt, annál is inkább, mert ha származását és születése helyét a valóságnak megfelelően írta volna fel, kitette volna magát az inkvizíció üldözéseinek. Még Arribas y Turull azzal az állítással teszi föl meglepő felfedezését a koronát, hogy Kolumbus, a mikor tengerre szállt, tulajdonképpen egy új igéretföldjét akart felfedezni hit-sorsosai számára.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Szótalány.

Hogyha messze mérsz:
Befogadni kész.

Az első szótagját
A szabadban is leled,
Míg a másodiknak
Az állam ad helyet.

Ókori lelet.

Olvasd el e tábla felírását:

EPIC ILOC ANH
EVER NIT IL OS D
EJO

Megfejtési határidő: 1914 szept. 28-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erásébet királyné szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselők kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

résztvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 2.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyek ekrészletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly telarcék-betét után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köli, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intézmények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Előléptettek:

1914 szeptember hó 1-ével:

örmisterekké:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Petőfi Mózes, Korda Lajos, Farkas Péter, Vukovics József, Molnár Ferencz, Bölöm József; továbbá
a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Kelemen Sámuel, Mircse Lázár és Szöcs Gábor őr-
vezető cz. őrmesterek.

örsvezető cz. őrmesterekké:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Oszvár Kálmán, Konnerth János, Rus János, Magyar
Ferencz, Németb László, Bogyor Sándor, Dimény József,
Szép Lajos, Elek Sándor, Szücs Imre, Argius Valér
Aurél, Schäffer Ferencz, Atyánszky Mihály, Lázár Sándor,
Néveri Sándor, Oláh Károly, Péter Zsigmond, to-
vábbá

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Hegyesi Gábor, Schuller János, Jónás Mihály és végül

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Tamás Ignác, Szabó József II., Bakó Dániel, Péter
Lajos, Lundeán János, Oliás János, Kopacz Károly és
Székely Mihály csendőr cz. őrmesterek.

Lovaglási jutalomdíjban részesítettettek:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Gööz József járásörmester és Lemák Vazul csendőr
3—3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutu-
lomdíjban részesítettettek.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Gáspár Sándor csendőr 3 drb., Sági János I. őrmes-
ter, Sugár Géza és Tamba Demeter csendőr cz. őrmes-
terek 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási
jutalomdíjban részesítettettek.

Névváltoztatások:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Puha János csendőr, a m. kir. belügyminiszter ur
1914. évi 143,917/VI—a. számú engedélye alapján, csa-
ládi nevét «Pintér»-re változtatta.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Blázs (Blasiu) Péter csendőr cz. őrmester, a m. kir.
belügyminiszter ur folyó évi 7424/VI—a. számú enge-
délye alapján, családi nevét «Balázs»-ra változtatta.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Suciú Gergely csendőr, a m. kir. belügyminiszter ur
folyó évi 23,488/VI—a. számú engedélye alapján, családi
nevét «Szöcs»-re változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Janka Ferencz csendőr cz. őrmester, Kiss Rózával,
1914 július 12-én, Tordaturon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Józsa József I. őrsvezető cz. őrmester, Ván Zsófiával,
1914 augusztus 2-án, Kiskunfélegyházán.

Homonnai Gáspár csendőr cz. őrmester, Vághi Iloná-
val, 1914 augusztus 10-én, Gyöngyösön.

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló-géparúháza kizárólag alantí czímen létezik Szegeden városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer üzletbarátaimat, ügyeljenek, hogy meg ne tévesszék hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékpárok a tünéklő Pathéon beszélőgépek és lemezek fölerakata is nálam van, csendőrségi díszvarrógépek és egyéb részletezésre. Főirjegyzékem ingyen kitűzöm, Várom becses rendelésüket és ez uton küldöm üdvözlömetet sok ezer pártoló barátaimnak. ; ;

SZANTÓ JÓZSEF

géparúháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kezelő és nyakravaló
Czipókrém
Fegyverzsr
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindenemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk házilag készült, zefir, kreton és szabályos fehér ingeinket kitűnő minőségben és olcsó ár mellett.

Kiváratra készséggel küldünk ezekből választás végett.